

פרוטוקול מס' 243

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' י"ז באדר א' 18 בפברואר 1976, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל - אלמוזלינו - יו"ר
ס. גז
י. דרניצקי (יודין)
ס. ודטמן
ה. זיידל
א. לבנבראון
ד. לוי

מוזמנים:

חבר-הכנסת י. שער
י. בוק
י. כפלאווי
ש. אמיר
סד. דוט
י. וילן
ס. כרמון
י. נחמן
- מסדר העבודה
- מסדר העבודה
- מסדר העבודה
- מסדר האוצר
- ההסתדרות הכללית
- ההסתדרות הכללית
- ההסתדרות הכללית

מזכיר הוועדה:

ס. משולם

רשמה:

ס. הלנברג

סדר-היום:

1. חוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז-1967 - תקנות בדבר תשלום תגמול.
2. חוק שירות התעסוקה תשי"ט-1959 - תקנות בדבר אגרה בעד בחינת מקצוע.
3. השביתה במפעל פרידמן בירושלים.
4. שביתה במסדרי הממשלה.
5. חוק פנסיה ממלכתית.
6. פרסומים בעתונות על דיוניה של ועדת העבודה בקשר למצב בעכו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני מתכבדת לפתח את הישיבה.

חוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז-1967 - תקנות בדבר תשלום תגמול

י. ברק:

חוק שירות עבודה בשעת חירום תוקן לא מזמן והוכנסה אפשרות לקרוא לאימונים ולהכשרה של המועמדים לשירות עבודה עד ל-12 ימים בשנה, תוך תשלום כאילו האיש היה בשירות מילואים.

תוך כדי בירורים מתברר שיש קבוצות שאינן נכללות במסגרת קרן ההשוואה. שתי הדוגמאות הבולטות בקשר לכך הן הקבוצה של עקרות בית והקבוצה של בני הנוער, למטה מגיל 18. נערים שהם למטה מגיל 18 אינם משרתים במסגרת המילואים אבל לפי החוק שלנו אפשר לקרוא לבני נוער החל מגיל 16. גם עקרות בית אינן נכללות במסגרת של חוק שירות מילואים, אבל לפי החוק שלנו אפשר לקרוא להן.

אנחנו מציעים שלסוגים אלה ישולמו תשלומים לפי חוק שירות מילואים, לפי המינימום המשולם באמצעות קרן ההשוואה. התשלומים ישולמו על-ידי קרן ההשוואה.

י. כפלאוי:

55% של השכר הממוצע בצרוף פיצוי עם הפעלת סעיף 11.

י. ברק:

אני מבקש להציע תיקון קל בתקנות, שיפשט את העניין, למחוק בסעיף 1 את המלים "באותם תנאים" ולהשאיר רק "באותה דרך".

ה צ ב ע ה

ההצעה לאשר את התקנות המוצעות על-ידי משרד העבודה נתקבלה.

חוק שירות התעסוקה תשי"ט-1959 - תקנות בדבר אגרה בעד בחינת מקצוע

י. ברק:

בחוק שירות התעסוקה יש נושא אשר נקרא "בחינת מקצוע" ותקנות המתייחסות אליו. אנחנו תייבנים להאריך את התקנות הללו כל שנתיים, אם לא נאריך אותן עכשיו תוקפן יפקע ובתקופת הביניים לא נוכל לגבות אגרות. בינתיים יש החלטה לא להעלות את האגרה הנוכחית, בסכום של 10 לירות, אם כי אין פירוש הדבר שלא נציע להעלותה. אני מבקש להציע שלא מדובר כאן רק על תקנות המובאות לאישור, אלא הוועדה צריכה להחליט על הארכת התקנות.

ה. זיידל:

מה הסכום השנתי של האגרה? מה מספר הנבחנים? באילו מקצועות מתקיימות הבחינות?

י. ברק:

בשנת 1975 נבחנו 9170 בבחינות עיוניות וסיווג מקצועי. לא יהיה מדויק להכפיל מספר זה בסכום של 10 לירות, כי הנכשלים והבאים לבחינה בשניה - משלמים שוב. רוב הבחנים, 4800, נבחנו במקצועות המקידות כגון: הנהלת חשבונות, מזכירות, כתבנות וכו'. המספר הגדול שבא אחרי מספר זה, 1330, הוא ביחס למקצועות הרכב.

ה. זיידל:

למה משמשת ההכנסה מן האגרה?

משרדי הממשלה אינם מנהלים משק סגור.
כל הבנסה הולכת לאוצר. המטרה העיקרית
בגביית האגרה היתה להרתיע נרשמים לבחינות, שנרשמו ולא באו להבחן.

י. ברק:

הסכום של -10 לירות נקבע ב-1972.
כמה עולה בחינה?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

יש פירוט לפי מקצועות. אני לוקח בחשבון
השגחה בלבד. באלקטרוניקה - 48 לירות,
אופטיקה - 80 לירות, מזכירות-כתבנות - 13 לירות.

י. ברק:

המחיר הנמוך של האגרה איננו מכסה את
הוצאות הבחינה. מחיר נמוך מוריד מהערכה
של הבחינה ואני מבין שמחיר גבוה של האגרה עלול להיות מכשול. אני מציע
להעלות את המחיר של -10 לירות בהתחשב בשני הנימוקים האלה.

י. דרניצקי (יודין):

אני סבור שצריך לשים לב לצורה שבה
נערכות הבחינות. שמעתי מ כמה נבחנים שהתנאים שבהם נערכות הבחינות אינם
מעוררים יחס לבחינה. אינני יודע אם הדבר הזה נכון בכל המקרים. מכל מקום,
אם רוצים להעלות את ערכה של הבחינה המקצועית, צריך ליצור תנאים חיצוניים
נאותים ואולי יש מקום לחזור ולבחון את השפעתה של הבחינה והסיכוי שהיא
נותנת לנבחן להתקבל בשוק העבודה. אם יש רצון להעלות את רמתם של העובדים,
את רמתם המקצועית, מוכרחים לייחס חשיבות לנקודות אלה. אנשי משרד העבודה
יצטרכו לחשוב על כך ואולי הנושא יגיע לשיחה בוועדה.

י. ברק:

אני מקבל את ההערות. מכל מקום, היות
וחוקפן של התקנות יפוג ב-15 במאוס,
ולא נספיק לקיים אז את הבירורים השונים, אני מציע שבשלב זה נאשר הארכת
המועד של התקנות.

מ. ורסמן:

אני סבור שהסכום של -10 לירות מספיק.
צריך להבין שמדובר באנשים שונים, בין

היתר גם בחיילים משוחררים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

חיילים משוחררים אינם חייבים בתשלום
האגרה.

י. ברק:

אפשר לתקן את התקנות הנדונות במשך
השנתיים הקרובות.

א. לבנבראון:

לדעתי, לעובדים את הבחינות צריכה להינתן
עדיפות לקבלת עבודה. עדיפות זו תעורר
ענין ורצון לעבור את הבחינות. ברור שבמקרה כזה הבחינה צריכה לעמוד
על רמה נאותה.
אינני מקבל את ההצעה להעלות את האגרה.
היות ומדובר בסכום סמלי אני מציע להשאיר את הסכום של -10 לירות.

ה צ ב ע ה

ההצעה לאשר את התקנות בדבר חוק שירות התעסוקה חשי"ט-1959 נתקבלה.
חוקפן של התקנות הוארך לשנתיים החל מ-14 במאוס 1976.

השביחה במפעל פרידמן בירושלים

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

השבוע פנו אלי מוועד עובדי פרידמן ובקשו שאפגש אתם. נפגשתי אתם. הם גוללו לפני את בעיותיהם ובקשו שוועדת העבודה תקיים ישיבה וחדון בבעיית הפיטורין. נעניתי לבקשתם ואמרתי שנקדיש לכך זמן בישיבתנו מחר. אני מבקשת לכך את הסכמתם של חברי הוועדה.

בינתיים היו בנושא זה שתי הצעות דחופות לסדר-היום, שהועלו במליאת הכנסת, הצעתו של חבר-הכנסת שמעוני והצעתו של חבר-הכנסת פעיל. שר העבודה השיב להצעות לסדר-היום והציע להעבירן לוועדת העבודה. חבר-הכנסת שכטרמן מציע שהן תועברנה לוועדת הכללה. ועדת הכנסת צריכה להכריע לאיזו ועדה יועבר הנושא. אבל ההחלטה של ועדת הכנסת תידחה עד לישיבתה ביום שלישי בשבוע הבא.

אני מציע שנקיים מחר ישיבה בבעייתם של עובדי פרידמן, ללא כל קשר להחלטתה של ועדת הכנסת, כי כוועדת העבודה אין אנחנו יכולים להיות אדישים כשמדובר בפיטורי עובדים ולהמתין שבוע ימים עד שתיפול הכרעה בוועדת הכנסת.

אני מבינה שאין התנגדות להצעתי זו, ואני רואה אותה כהחלטה, שנקיים מחר ישיבה בבעיית הפיטורין בבית-חרושת פרידמן. אם ועדת הכנסת תחליט שהדיון בנושא זה יועבר אלינו, כי אז נתייחס אליו בהתאם ואז נוכל להניח מסקנות על שולחן הכנסת.

א. לבנבראון:
אינני מתנגד שוועדת העבודה תדון בנושא זה, אבל מבחינת הנוהל נראה לי שאולי נצטרך לדון בו פעמיים. אם כן, מה הדחיפות בדיון מחר?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
העובדים קבלו הודעות פיטורין. עבודתם של אלה תסתיים מחר. לכן הנושא דחוף ואי-אפשר שנדחה את הדיון לשבוע הבא.

שביחה במשרדי הממשלה

ה. זיידל:
ועדת העבודה דנה בזמנו בנושא של יחסי עבודה בשירותים ושמענו בנושא זה מומחים שונים. היום מתפרסמת בעתונות ידיעה שביום שלישי הבא תתקיים שביחת אזהרה ב-17 משרדי ממשלה. אני מציע שנזרו את הדיונים בנושא זה כדי שנוכל להגיש את מסקנותינו ואת המלצותינו. יש בנושא זה שלוש הצעות לסדר-היום.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
התחלנו בדיון בנושא זה. שמענו את ד"ר שירום ואת פרופסור מיינהם וכן את אנשי נציבות שירות המדינה. אנחנו מתכוונים להמשיך בדיון.

ה. זיידל:
אני מציע שנזמין נציגות של הסתדרות עובדי המדינה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
רצינו להמשיך בדיון אבל נתבקשנו על-ידי מר נחמן אורי לאלעזר את העניין, כי מתנהל משא-ומתן. נעניתי לבקשתו לפני זמן קצר, שבוע - שבועיים ביקשתי שיהיה תאום עם מר נחמן אורי. גם לאנשי נציבות שירות המדינה יש מה לומר בנושא זה, וגם לאנשי האוצר. אני ערה לדברים כדי לקבוע מועד לדיון.

חוק פנסיה ממלכתית

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
התחלנו לדון בנושא זה במגמה לזרוז את חקיקה החוק בדבר פנסיה ממלכתית. בישיבה הקודמת שמענו מפי מר שלמה אמיר את עמדתם של חברי הצוות שמינה שר העבודה להכין הצעה לחוק פנסיה ממלכתית. שמענו מנציגי האוצר שגם אצלם יש צוות אשר מכין הצעות למגמות ולעקרונות שלדעתם צריך שינחו את הצעת החוק. אנשי האוצר אינם שותפים בצוות של משרד העבודה. אני מבינה שגם להסתדרות יש הצעות בשטח זה.

י. ברק:
הצוות שלנו היה משותף גם להסתדרות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אבל להסתדרות יש הצעות משלה. נשמע מה עמדת ההסתדרות.

י. וילן:
גבירתי היושבת-ראש, חברי הכנסת. למעשה, הצוות שלנו היה משותף עם הצוות של משרד העבודה. הוא מונה בהסכמה בין מזכ"ל ההסתדרות לבין שר העבודה. הגענו גם להסכמים משותפים כמעט בכל הנקודות, פרט לשתיים - שלוש.

אנחנו בעד חוק פנסיה, ובמהירות האפשרית. זו החלטה רשמית של הוועד הפועל של ההסתדרות, אשר נחקבלה פה אחד על-ידי הכל.

כיום יש כחצי-מיליון שכירים המאורגנים בקרבות פנסיה. כ-200 אלף שכירים קשורים בפנסיה תקציבית במסגרת העיריות, משרד הממשלה, חברת החשמל וכו'. 100 - 150 אלף עצמאים ולא-עצמאים. מאורגנים בקופות גמל מסחריות ובנקאיות. יחד עם זאת יש בישראל כ-100 - 150 אלף שאין להם שום זכות פנסיונית פרט לביטוח הלאומי. מספר זה כולל עצמאים קטנים שקיומם לעת זיקנה איננו מובטח אלא במה שנותן הביטוח הלאומי. הוא כולל גם חברים במושבים קטנים וחלשים שלא דאגו לעצמם. אלה שאינם מבוטחים במסגרת פנסיה מהווים את "טיפת הזפת" העלולה לקלקל את "חבית הדבש".

אם כן, אין ספק שצריך לדבר על הנהגה של פנסיה ממלכתית, אבל בשום פנים אין לדבר בנשימה אחת כאילו שכירי המדינה מופקרים. לפי המספרים שנחתי, המצב איננו כזה.

מחלכת בארץ אגדה שניה, כאילו בגלל העובדה שאין חוק פנסיה ממלכתית - אין ניידות עובדים בישראל. לא דוברים ולא יער. כיום יכול עובד בישראל לעבור ממקום עבודה אחד למקום עבודה שני, מעיר אחת לעיר אחרת, ממקצוע למקצוע - הוא איננו מפסיד כהוא זה. אם אין ניידות עובדים בישראל - זה מפני שעובדי שירותים אינם רוצים לעבור מעבודה שירותית לעבודה יצרנית, וכך בגלל בעיות שיכון.

אנחנו סבורים שיש הכרח לפתור את ענין הפנסיה והפנסיה צריכה להיות חלק של עלויות הייצור. יש הכרח בזכויות פנסיה שתבטיח רמת חיים מעבר לביטוח הסוציאלי הסביר.

בשלב זה ההסתדרות סבורה כי הפנסיה צריכה להתבסס על שני רבדים: הרובד האחד - פנסיה מקיפה לכל, הכוללת זיקנה, שאירים ונכות, המתבססת על פנסיה יחסית לשכר, באמצעות קרנות הפנסיה הקיימות בתוספת קרנות חדשות שתיוסדנה לצורך זה, שימנו לפחות 20 - 25 אלף איש, כאשר בכל מקום עבודה מדובר על פנסיה אחת ולא על שתיים - שלוש קרנות פנסיה.

מר י. וילן:

הרובד האחר - ביטוח אישי של כל אזרח, המבטיח רמה מינימאלית של קיום, על-ידי הקיצבאות של הביטוח הלאומי, אבל מנותק לחלוטין מרובד א'. זאת אומרת, ניתוק מוחלט בין הביטוח הלאומי ובין הפנסיה.

רובד שלישי צריך להיות לא אובליגטורי. שני הרובדים שציינתי מוכרחים להיות אובליגטוריים.

אנחנו חושבים שהפנסיה צריכה להיות מבוססת על 2% לשנה. אנחנו יודעים שיש צעירים רבים הטוענים: אני צעיר, יש לי עכשיו הוצאות שונות בקשר להקמת משפחה, רכישת שיכון, וכו'. אני מוכן להסתפק בפנסיה של 60% ובלבד שאשלם עכשיו פחות.

כשאני מדבר על 2% לשנה, הכוונה היא להגיע לשיעור של 70% פנסיה. זה המקובל כיום. לדעתי, צריך ללכת בכיוון זה.

מ. ורטמן:

אנחנו צריכים לשמוע בענין זה את דעתם של היוצאים לפנסיה, באיזה אחוז פנסיה

הם מעוניינים.

י. גלין:

אני מבקש לציין שכאשר מדובר על פנסיה מקסימאלית בשיעור של 70%, במציאות של היום זה רק 50% - 60% מפני שבמשק ההסתדרותי, הפרמיות הן חלק של ההפרשות לצורכי פנסיה, אבל לא זה המצב במשק הפרטי. אנחנו יודעים כמה מרכיבים יש לשכר, שעליהם אין הפרשות לפנסיה, כגון: הוצאות לטלפון, ספרות מקצועית, בגדי עבודה ועוד סוגי הטבות שהעובד השיג ואשר אינן מהוות מרכיב לצרכי הפנסיה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מה עם שעות נוספות?

י. גלין:

במשק ההסתדרותי - כן; בפרטי - לא. עם חתימת ההסכמים על פנסיה מקיפה יהיה צורך להחליט איזה מרכיבים ייכללו במסגרת הפנסיה.

מהו השכר הקובע? לפי הנוהלים הקיימים כיום, השכר הקובע הוא המשכורת של שלוש השנים האחרונות. בניתוחים השונים שעשינו, לפי השכר של השלוש השנים האחרונות, מצאנו שרוב הציבור מפסיד. השלום הפנסיה לפי השכר הקובע צריך להיות לפי רצף של תשלומים הקשורים לשכר הממוצע ואז הוא מקיף את השכר האמיתי שהעובד קיבל. עובד בגיל עשרים, שכרו נמוך מהשכר שיקבל בהגיעו לגיל שלושים שנים, וכשהוא מגיע לגיל גבוה יותר - שכרו יורד, בעיקר כאשר מדובר בתעשייה. אם קושרים את השכר לרצף קבוע - אנחנו משלמים את הפנסיה הנאותה, בהתאם לשכר האמיתי שהיה לאדם. למדתי שיטה זו בגרמניה, המולדת של הפנסיה, שם הפנסיה מבוססת על שיטה זו והאיגודים המקצועיים מרוצים. שיטה זו נותנת לפועל שיעור פנסיה של כ-66% משכרו.

ברור שהפנסיה צריכה להיות צמודה לתוספת

יוקר.

יש אצלנו נושא מוכרחים לשנותו - המיסוי. קרנות הפנסיה הסוציאליות אינן נהנות מאותו מיסוי ממנו נהנים אנשים אשר משתייכים לקרנות פנסיה מסחריות.

לדוגמה, פנסיונר, רק 25% מהפנסיה שלו משוחררת, עד לחקרה של 1600 ל"י.

י. וילן:

בכל העולם, קרנות פנסיה סוציאליות מקבלות הטבות, כי הן משחררות את המדינה מסיפוק תנאים סוציאליים.

אצלנו יש פנסיה תקציבית ועובד הנכלל במסגרת זו איננו משלם פרוטה בתמורה. לעומת זאת, עובד הנכלל במסגרת של פנסיה מצטברת, השתייכות זו עולה לו 5%. ניקח לדוגמה שני אחים מסגרים, אחד מהם עובד במדפיס הממשלתי והאחר - בבית-שאן. האחד משלם 5% ממשכורתו לצרכי פנסיה, והשני איננו משלם פרוטה. אין ספק שיש כאן בעיה.

גם גיל הפרישה הוא נושא רציני. לפני מספר שבועות פנה אלי אחד המנתחים בארץ ושאל מדוע הוא צריך להפסיק לעבוד בשעה שידיו אינן רועדות ועיניו רואות. אבל לעומתו אני מכיר את האחות הראשית בבית-החולים, אשר מבקשת להפסיק את עבודתה ולא ניתן לה, והוא הדין פועל הבנין והפועל בבית-חרושת "פסיס". אני מכיר את ד"ר קריגר, רופא ילדים, העובד בהתנדבות בשכונת התקווה. גילו, שמונים-ושתיים. כאמור, יש השואלים מדוע הם חייבים לפרוש מן העבודה בגיל 65 ולעומתם פועלי תמנע ואחרים גישתם לגיל הפרישה שונה.

ואשר לפיצויי הפיטורין. זה הישג של ציבור

הפועלים.

הפיצויים כלולים במסגרת הפנסיה המקיפה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הם יהיו בנפרד. עובד שיפרוש יקבל סכום חד-פעמי.

י. וילן:

אם נרצה לצלם את המצב הנוכחי - פנסיה מקיפה כוללת פיצויים.

ה. זיידל:

יש מקומות בהם מקבלים את הפיצויים בנפרד. ההסתדרות עומדת על כך שסכום זה של פיצויים

י. וילן:

לא ילך לאיבוד. צריך למצוא פתרון שאדם יקבל מענק חד-פעמי ביום פרישתו. המעסיקים הולכים לקראת זה.

המעסיקים מדברים על פנסיה יסוד.

ה. זיידל:

חברים ממשרד העבודה מדברים על פנסיה של 70% וקיצבה מן הביטוח הלאומי בשיעור של 17% - 20%, ויש הטוענים ששני שיעורים אלה מהווים 90%, מה גם שצריך לחשוב שאנשים חסכו, חסכונותיהם נושאים פרי ונמצא שהם מקבלים יותר משקבלו בשעת עבודתם. נכון, יש כאלה שיש להם יותר מן השכר הממוצע - אבל זו זכותם, הם דאגו לכך.

י. וילן:

בשלב זה אנחנו עומדים על פנסיה בשיעור מקסימאלי של 70% ומדברים על ניתוק השילוב.

מה עמדתכם בקשר לגיל הפרישה?
ה. זיידל:

בשלב זה לא לשנות.
י. וילן:

י. וילן:
מהלכת בארץ אגדה נוספת, שאין בקרה ציבורית רבותי, לכל קרן פנסיה יש הנהלת הנבחרת על בסיס התקנון, יש ועדה בקורת, גם המערכת של בקרה הסתדרותית מבקרת, ויש אקטוארים. נוסף לאלה קיים המרכז לבטחון סוציאלי, שיש לו זכות וסו, ומעבר לכל - האוצר והמחלקה של ד"ר פיקר, הממונה על החסכון והביטוח, אשר מבקרת את הספרים ורשאית לבדוק אותם. מבחינה זו, אנחנו מבוקרים. אם רוצים שתהיה עוד בקרה, אנחנו לא מתנגדים לכך. מכל מקום, אין מקום לטענה שאין בקורת.

ציבור הפועלים בישראל, באופן וולונטארי, השיג הישגים בלתי רגילים ושחרר את החברה, ברובה הגחל, מהדאגה לעת זיקנה. אני סבור שהכנסת חייבת לכבד את ההישגים האלה ולעשות כדי שיהיו נחלתם של כלל ישראל.

י. שערי:
אני מקבל את מה שאמרת בסיום דבריך, שציבור הפועלים בארץ עשה מעשה גדול בהקמת הקרנות ואין ספק שיש בכך הישג סוציאלי חשוב ביותר ומכובד ביותר.

הבעיה שאני רואה אותה היא: מה ההתפתחות בחברה ובכלכלה במשך המודרני ובמה זה מחייב אותנו מבחינת הבטחת הזכויות של העובדים.

שאלתי הראשונה: האם אין אתה רואה מקום לאיחוד הקרנות? קיימים שינויים בסטרקטורה המשקית ואם מקיימים קרנות לפי ענפים, יש סכנה שבענפים מסויימים יהיו פנסיונים יותר מעובדים.

שאלה שניה: האם אין צורך שנגיע לאחידות התנאים? יש אולי מקום לחשוב על שוני, בהתאם לענפים, במה שנוגע לגיל הפרישה. אפשר להבין שיש מקצוע המתייב פרישה מוקדמת ולעומתו יש מקצוע שהמועסקים בו יכולים לדחות את פרישתם, אבל אין ספק שתנאי הפנסיה צריכים להיות אחידים.

והשאלה העיקרית: יכולתן של קרנות הפנסיה לעמוד בהתחייבויות. הקרנות שלנו צעירות יחסית לקרנות בעולם, אבל קרן אחת או שתיים שיש להן חק קצת יותר גדול - מצבה האקטוארי מעורער.

הביטוח הסוציאלי התחיל אצלנו באמצעות אגודות וולונטאריות עד שהולכת ומתגבשת המסקנה שהמדינה יכולה וצריכה לשאת במעמסה הזאת, על אחת כמה וכמה כשמדובר בביטוח שהאיש משלם עכשיו אבל יהנה מן הפנסיה רק בעבור 35 - 40 שנים. כאשר מדובר על תשלומים בעוד עשרות שנים, יש התחייבות לתשלום לפי ערך הכסף שיהיה אז, ולפי רמת החיים שתהיה באותן שנים. אם אני לוקח בחשבון שרמת חיים מכפילה את עצמה כל חמש-עשרה שנים בארץ, זאת אומרת שמדובר על פי שלושה. כפי שאמדובר על התחייבות שקרן מוגדרת בודדת לא תוכל לעמוד בה. לפיכך אני שואל אם לא הגיע הזמן לחשוב על כך שאין מקום לקרנות מקצועיות, וכן למסקנה, שכבר ציינתי אותה בקודם, שהתנאים צריכים להיות אחידים, אולי עם ואריאציות מסויימות, אבל לא שונים מבחינה מהותית.

אם מגיעים למסקנה שיש צורך להבטיח שתהיה אפשרות לעמוד בהתחייבויות, אם מגיעים למסקנה ששיטה אקטוארית מצטברת איננה יכולה לענות לאתגרים וצריך פי שלושה של הון המדינה כזו שיהיה כיסוי אקטוארי, מדוע שלא תהיה מסגרת ממלכתית ואז העובד איננו מפסיד, ואז תונהג לא שיטה מצטברת אלא שיטה מעורבת הלוקחת בחשבון הצבר הון. אם אומרים שכל שנה יש צורך באחוז מסויים של ההכנסה הלאומית לכיסוי פנסיה, זאת אומרת שצריך לראות מה המשמעות של המשק המודרני הרוצה לעמוד בכל ההתחייבויות האלה.

י. שערי:

בלי להכנס לבעיות השונות שמר וילן
עמד עליהן, אני שואל, כיצד אתה מתייחס

לשאלות אלה.

י. וילן:

אשר לאיחוד הקרנות: בגרמניה האדירה
יש שלוש קרנות פנסיה ובשווייץ - עשרות
קרנות. למה אי-אפשר לאחד את הקרנות? כי התקנונים שלהם שונים לפי סיבות
היסטוריות. קרן ביטוח לפועלי בניין, לדוגמה, נותנת לפועל בניין זכויות
של 40% לאחר עשר שנים, כי היתה כוונה למצוא פתרון לאנשי העליה השלישית.
אני סבור שכיום יהיה זה אבסורד לדבר על זכויות אחרי עשר שנים. כשם שחוק
ביטוח בריאות ממלכתי צריך להתבצע על-ידי הקופות הקיימות, כן חוק פנסיה
ממלכתי צריך להתבצע על-ידי הקופות הקיימות. קרנות הפנסיה חייבות להיות
מעוגנות בחוק. כל עוד אין חוק - אין אפשרות לאחד קרנות. מכל מקום, אסור
לחשוב שעל-ידי איחוד קרנות פנסיה נחסוך בהוצאות אדמיניסטרציה. במקרה של
איחוד, אולי נחסוך בהוצאות של מחלק התה. אבל לא ביותר. אם קנה המידה הוא
שאדם יכול לטפל ב-5000 פנסיונרים - איחוד הקרנות לא ישנה ולא כלום.
אינני רוצה שניצור אשליה שאם נאחד את קרנות הפנסיה המצב יהיה מצויין.
יחד עם זאת, אידיאולוגית אינני נגד איחוד הקרנות, אבל במצב הנוכחי,
כשקרנות הפנסיה קשורות לאיגוד המקצועי, אינני מציע לאחד. אידיאולוגית
אני מסכים לחבר-הכנסת שערי, אבל בפרקטיקה אינני מצליח לבצע זאת.

אשר לבעיה האקטוארית: בגרמניה אין בכלל
חישוב אקטוארי. הסכום האופרטיבי הוא לחודשיים.

ה. זיידל:

שר העבודה דיבר על גרעון אקטוארי של
8 מיליארד לירות בענף הזיקנה. אני טוען
שבביטוח סוציאלי אין צורך בחישובים אקטואריים.

י. וילן:

בגרמניה לא מחזיקים רזרבות אקטואריות.
אקטואריה היא פונקציה של פיתוח משק,
של כלכלה. אשכול המנוח ניצח בוויכוח עם פועלים סביב הנושא של קרנות
הפנסיה וחודות לכה 90% של הכסף שלנו מושקע בהצמחה ואנחנו יכולים לישון
היטב בלילה.
אני רוצה בדרך האמצעית, ודרך זו מבטיחה
חשבון אקטוארי ל-12 שנים. יש לנו הצבר של 12 מיליארד לירות. חצי-מיליארד
עובדים בישראל הגיעו להצבר של 12 מיליארד לירות.

ל. דיציאן:

שר האוצר טוען שזה כסף שלו.

י. וילן:

הכסף מושקע בניירות ערך ממשלתיים.
באנגליה שורר מצב קאטסטרופאלי. אתם
חברי הכנסת היחידים בעולם המערבי שאתם מוכרחים להצביע על אינדקס של
פנסיונרים. אנחנו הגענו להישגים בלתי רגילים. אנחנו רוצים ללכת בתלם
של המדינה, אבל נשאלת השאלה מדוע להפקיע מידינו מה שעשינו?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אנחנו סבורים שחוק הפנסיה צריך להיות
חוק מסגרת. השאלה הנשאלת היא אם מתחת
לגג זה של חוק מסגרת תמשיך להיות מצד אחד פנסיה תקציבית ומצד שני
פנסיה מצטברת.

אשר לאחוז הפנסיה. אני מבינה שכיום
השיעור הוא 2% לשנה. זה המצב בשירות המדינה ובשירותים אחרים אבל
בקרנות המצב שונה ובמשך עשר השנים הראשונות אפשר להגיע ל-40%. האם
אותו מצב יהיה גם במסגרת של פנסיה ממלכתית?

ה. זיידל:

הבנתי שמר וילן מציע 2% לכל המערכת הפנסיונית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

כיום יש עובדים המפרישים 5% משכרם כדי לזכות בפנסיה בשיעור של 2% לשנה ואילו עובדי מדינה ואחרים אינם מפרישים כלל משכרם והם זכאים לאותו שיעור. האם מצב זה יכול להיות גם כאשר מדובר על פנסיה ממלכתית ועל גג אחד?

ל. דיציאן:

יש עובדים שרכשו זכויות שאחרי עשר שנים הם מקבלים פנסיה בשיעור של 40%. האם

אחרי חקיקת החוק יקבלו רק 20%?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

חוקה על ההסתדרות ועל הגורמים האחרים שידאגו להוראת מעבר. אני מניחה שזכויות העבר ההיינה מובטחות ועם חקיקת החוק יחולו השינויים לעתיד. אני שואלת אם יתכן שאחרי חקיקת החוק יהיו תנאים שונים לעובדים שונים.

מדוע החוק לביטוח פנסיה צריך להתבצע

במסגרת הקרנות הקיימות?

האם החוק יאפשר הקמת קרנות נוספות?

י. וילן:

כן, אבל מוכרח להקבע גבולות.

צריכה להיות גם הגבלה של זמן.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

האם אחרי שתונהג פנסיה ממלכתית העובד יוכל לקבל את זכותו אך ורק במסגרת זו ולא יוכל להנות מחוגים קיימים שונים שחוקקנו לפני קבלת החוק בדבר פנסיה ממלכתית? אני מדברת בעיקר על ביטוח מפני נכות.

אשר לגיל הפרישה. אני מבינה שיש בנקודה זו שוני בין התפיסה של אלה המשתייכים לחוג "הצווארון הלבן", ובין אלה המשתייכים ל"צווארון הכחול". בדרך כלל עובדי "הצווארון הלבן" אינם רוצים לפרוש מוקדם.

ל. דיציאן:

יש שגיל הפרישה הוא שבעים, לדוגמה: שופטים, פרופסורים וכו'.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

יש המעוניינים לדחות את הפרישה מן העבודה אחרי גיל 65, אבל שהעובד יהיה רשאי לפרוש בהגיעו לגיל 65. לא זה המצב אצל אנשי "הצווארון הכחול". אפילו ירצו להמשיך בעבודתם אחרי גיל 65, הם אינם מסוגלים לכך, כוחם הפיסי תש. עובדי פרידמן, עובדי תמנע ועובדים אחרים בייצור אינם יכולים להמשיך בעבודתם אחרי גיל 65. השאלה היא אם ייקבע גיל פרישה אחיד לכל עובדי ישראל או שגיל הפרישה יהיה שונה וגמיש בהתאם למקצוע, לסוג העבודה וכו'. לשאלה זו מתלווית שאלה נוספת: אם גיל הפרישה יהיה גמיש ואם ייקבע שעובדים במסגרות שונות יכולים לפרוש בגיל מוקדם יותר, האם שיעורי הפנסיה שלהם, השיעור השנתי, יהיה גבוה מ-2% לשנה? אם גיל הפרישה יהיה גמיש, יש מקום לחשוב על כך שגם השיעור השנתי של הפנסיה צריך להיות גמיש ולא שווה. עובד במסגרת מסוימת שייקבע לגביה שהפרישה של העובדים צריכה להיות בגיל מוקדם יותר, גם אלוז. הפנסיה צריך להיות שונה וגבוה יותר מהשיעור השנתי לגבי עובדים אחרים, שיפרשו מעבודתם בגיל יותר מבוגר. אתמול היו אצלי עובדים מ.מ.ע.צ. חברי ועדת העבודה שהשתתפו בסיוור במחנות בסיני יודעים שעובדים אלה מתגוררים במחנות של צריפים, הם עובדים שתי משמרות רצופות, עובדים בכבישים בחום הלוהט וכוחם תש אחרי עשרים שנים. רובם אינם יכולים להמשיך בעבודתם עד גיל 65. אם כי דינם כיום כדין עובד מדינה במשרד.

עלינו להשיב על שאלות אלה בהקדם האפשרי,
אם לא מיד - לפחות בחוק הפנסיה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אשר לגיל הפרישה של גברים ושל נשים.
הפועלת בייצור טוענת שהיא רוצה לפרוש מוקדם יותר. נשאלת השאלה אם למען
שוויון זכויות מוחלט לאשה גם גיל הפרישה צריך להיות זהה לזה של הגבר.
אם מדובר בעסקניות או בפקידות, אולי אין זה מאמץ גדול להמשיך לעבוד
עד גיל 65, אבל מי שעובדת בבית-חרושת או בבית-חולים - בשבילה יש בכך
בוודאי מאמץ רב.

ה. זיידל: אשר למיזוג הקרנות: היו כמה ועדות בהסתדרות

וכולן קבעו שיטות שונות של מיזוג הקרנות.
היו הצעות לבנות את הקרנות על בסיס מקצועי והיו הצעות בדבר מיזוג של
כל הקרנות. בזמנו היתה גם החלטה על מיזוג הקרנות למען יעול וחסכון.
מר משל אמר בזמנו: אני רוצה להגיע למצב שעובד נכנס למקום אחד, והוא נכנס
ל"פול". אני יודע את הקשיים, הייתי יושב-ראש ועדה שדנה בנושא זה. מכל
מקום, מאחר ודנים בחוק ואתם מציעים שהחוק יתבסס על הקרנות, האם יש גם
מחשבה בפיוון זה של מיזוג כאשר מדברים על החוק? אם כן, כיצד אתם חושבים
לבצע את המחשבות האלה?

היו בזמנו ועדות שונות גם בקשר לגיל
הפרישה. כל הוועדות מטעם ההסתדרות, גם ועדת קיסטנר, הציעו ללכת לגמישות
במה שנוגע לגיל הפרישה לנשים, ובין היתר הועלתה הצעה להעלות את גיל
הפרישה מ-60 ל-62, אם האשה תרצה בכך. אינני תומך בגישה של היושבת-ראש
להשאיר בחוק גמישות לגיל הפרישה. חוק צריך להיות אחיד וכל יוצא מן הכלל
צריך לאשר את הכלל. הוחלט, לדוגמה, שגננת יכולה לפרוש בגיל 57.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אבל היא איננה יכולה לקבל את הפנסיה שלה
לפני שהיא מגיעה לגיל 60.

במשך השנתיים שאני חבר בוועדת העבודה
הוגשו ואושרו תיקונים לא מעטים לגבי פנסיונרים ומבוטחים בפנסיה חקציבית.
התיקון האחרון מתייחס למורות אמהות לילדים שעבדו פחות וכלל-זאת זכאיות
לפנסיה כאילו עבדו משהו מלאה של שמונה שעות. אישרנו גם זכויות לגבי
העבר. אפשר לנהוג כך כשמדובר בפנסיה חקציבית אבל כשמדובר בפנסיה מצטברת,
כי פנסיה מצטברת מבוטסת על הכנסתו של המבוטח ואם אין מפרישים סכומים
עבור המורה - אי-אפשר לשלם לה. כשמדברים על חוק - יש הכרח שתהיה אחידות.
למבוטחים בפנסיה מצטברת יש פחות זכויות, כי במסגרת זו לא יכולה להיות
גמישות. לעומת זאת, פנסיה חקציבית אפשר לשנות ויכולה להיות בה גמישות,
כי היא משולמת בכספי משלם המסים.

לדעתי, יהיה צורך לקיים דיון נפרד בנושא
זה. נצטרך לקיים דיון גם על הנושא של חישובים אקטואריים, האם יש צורך
בחישובים כאלה או שהם מיותרים, כדי ליצור אחידות. אם מתלישים שיש צורך
בחישובים אקטואריים, אני סבור שהפרשה של 16% לפנסיה איננה יכולה להיות
מספיקה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: ועדת העבודה קיבלה שורה של תיקונים בחוק

שירות המדינה (גימלאות), המקנים זכויות
לקבוצות שונות של אנשים. חוק שירות המדינה (גימלאות) אומץ גם על-ידי
חברות ממשלתיים ועל-ידי עיריות. הוא איננו מחייב לא את ההסתדרות ולא
מקומות עבודה פרטיים. אנחנו מוצפים במכתבים ואין לנו תשובה לנושא זה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אני סבורה שההסתדרות חייבת לדאוג שלא תהיה אפליה ואין היא יכולה לפטור את עצמה בטענה שחוק שירות המדינה חל רק על עובדי המדינה, ועד שיהיה חוק לפנסיה ממלכתית היא חייבת לדאוג לכך.

א. לבנבראון:
אני מבין שבשלב זה אנחנו מחלימים דעות ומעירים הערות כלליות לקראת הדיון בחוק, שנמצא עדיין בשלבי הכנה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: נכון.

א. לבנבראון:
אני מחייב לחוק לפנסיה ממלכתית ואני מחייב אותו על בסיס קרנות הפנסיה הקיימות. אני בעד חוק לפנסיה תקציבית ממלכתית לכל. לדעתי זה הפתרון הטוב ביותר. מצד שני אני תומך בעמדתה של ההסתדרות הטוענת שקרנות הפנסיה של ציבור הפועלים הם תוצאה של הישגים שהושגו במשך שנים על-ידי הפועלים ואי-אפשר להכניס הישגים אלה לצלחת אחת, אם כי גם כיום הכספים של קרנות הפנסיה מושקעים במפעלים ממלכתיים.

י. וילן:
רק באגרות חוב צמודות. 90% מן הכספים מושקעים בצורה כזו. אסור לנו לקנות מה שאנחנו רוצים אלא ד"ר פיקר קובע מה נקנה.

א. לבנבראון:
אני סבור שצריך לעשות כדי להגיע למצב האידיאלי באופן הדרגתי, דהיינו, על-בסיס הקיצבה של הביטוח לאומי, שתלך ותגדל עד אשר תבטיח לכל את הרובד הראשון של הפנסיה וקרנות הפנסיה ישלימו את החסר לפי מצבו של כל אחד. במצב הנוכחי קשה להגיע לאחידות, מה גם שלא תמיד כל אחידות צודקת. מכל מקום, לפועלים הלא-מאורגנים צריך להבטיח יסוד של קיום לעת זיקנה, וזה ניתן לעשות על-ידי הגדלת אחוז הקיצבה של הביטוח לאומי.

אשר לגיל הפרישה. אני בעד הבדלה בין תנאי עבודה ולפי זה לקבוע את גיל הפרישה. אני מבקש להוסיף כאן את האלמנט של שנות העבודה. יש העובדים מגיל עשרים ואחרי שלושים שנות עבודה עדיין אינם זכאים לפרוש מעבודתם, אם מדובר על גיל פרישה של 65 שנים. לעומת זאת, יש מקומות עבודה שלפי התנאים הקיימים בהם, יכול עובד, אפילו לא הגיע לגיל 65, לפרוש מן העבודה ולקבל את המקסימום.

ל. דיציאן:
אני מבקש להזכיר שבמשך מספר שנים אחרי קום המדינה, במשך שנתיים או שלוש שנים, עובדי המדינה הפרישו 5% משכרם לצרכי פנסיה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: עד מתי זה היה מקובל?

ל. דיציאן:
עד שנת 1950 או 1951. אינני זוכר בדיוק. אחר-כך, בהסכם העבודה הראשון עברו מפנסיה של קופת תגמולים לפנסיה תקציבית. זה היה אחד מתנאי העבודה. זה לא כמו בחברת החשמל שם אנשים צברו בקדן הפנסיה שלהם במשך עשרות שנים ואחר-כך נשתנתה השיטה לפנסיה תקציבית. בשירות המדינה הפנסיה התקציבית קיימת כמעט מן היום הראשון, שנתיים - שלוש אחרי קום המדינה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: על כך בוכה הנביא.

ל. דיציאן:

עובד מדינה, אחרי עשר שנות עבודה, מקבל פנסיה בשיעור של 20%, והיוצא מן הכלל הוא לגבי אלה שבתקופה מסוימת היו מעל לגיל מסויים.

י. נחמן:

זה בוטל.

ל. דיציאן:

צריך להיות ברור שהתנאים האלה לגבי עובדי מדינה אינם בבחינת מתנה אלא הם תנאים מפורטים ומעוגנים בהסכמי העבודה ולא יכולה להיות כאן טענה: אתה לא מפריש - לא מגיע לך. צריך לראות את הדברים כאילו נותן העבודה התחייב בהסכם העבודה להפריש לקרן פנסיה את כל הסכום הדרוש.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

גם פה יכולה להיות הנראת מעבר.

ל. דיציאן:

אם יוחלט שצריך להיות תשלום בצורה כזו או אחרת, שאלה הנהנים כיום מפנסיה תקציבית גם הם צריכים להפריש ממשכורתם - זה יהיה לפי חוק חדש.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

נכון.

י. וילן:

אין כל אפשרות לזעזע את הרעיון של הפנסיה המצטברת.

פרץ נפתלי המנוח, כשעדיין לא היה כל כך ציוני אלא סוציאל-דמוקרט, בשנת 1923, הוא כתב ספר על דמוקרטיה תעשייתית. נודמן לי לקרוא את הספר הזה לפני שעליתי ארצה, כי ב"שומר הצעיר" ראינו בזה את הדגל של הסוציאליזם. הגרמנים התחילו לעבור לפי הספר הזה. הוא נתן לכלכלה דפוסים מדעיים. למה אני אומר את הדברים האלה? כי אנחנו מפגרים בהשקפות תיאורטיות. אנחנו מפגרים במה שנוגע לאופנה, לטכנולוגיה ולפילוסופיה. עם הספר מפגר בהשקפות עולם.

מתוך הדברים שנאמרו כאן אני מבין שמוצע שנתפרק מהנכס של ציבור העובדים, מקרנות הפנסיה, ואילו אני אומר: אדרבה, שהנכס הזה ישאר ואנחנו נחנך אותו לעבוד במסגרות ממלכתיות. גם התנועה הקיבוצית בארץ-ישראל הוכיחה שאפשר לשמור על אוטונומיה בלי לפגוע בכלכלה.

י. נחמן:

אנחנו עומדים היום לאחר מספר שנים של עיסוק בנושא זה והשאלה הקרדינאלית בקשר לחקיקת החוק היא האם יהיה זה רק חוק מסגרת, זאת אומרת, שהמדינה תקבע חובת המעבידים והעובדים לחסוך לעת זיקנה, או שיהיה זה חוק מפורט שבו ייקבעו הזכויות והחובות של המבוטחים. כששר העבודה הקודם, מר אלמוגי, הציע חוק פנסיה, הוא הציע חוק מסגרת לשכירים וחוק מהותי לעצמאים. היו לכך סיבות פוליטיות שונות. יש מי שאומר שהדברים הקיימים מפריעים בענין זה, כי אנשים שחסכו אינם מוכנים לוותר על חסכונותיהם ועל הזכויות שרכשו בקרנות. יש להניח שחוק פנסיה יקבע את זכויותיהם של שני סוגי המפרנסים - שכירים ועצמאים. בשלב זה אנחנו עוסקים בשכירים.

גם היום אפשר להחליט על העברה מפנסיה תקציבית לפנסיה מצטברת ואולי היתה לכך הצדקה. הפנסיה התקציבית לעובדי המדינה באה בגלל שכרם הנמוך יותר והיא מעלה את השכר בכ-4%. הנימוק הזה חדל להיות נכון בערך בשנת 1964 ומאז שנת 1964 ועד היום היה זמן להנהיג שינויים אבל עובדה שלא העזו לנגוע ולהרע זכות סוציאלית חשובה ולבטל אותה.

י. נחמן:
אציין עוד עובדה חשובה. הרפורמה במס הכנסה, כפי שנקבעה על-ידי ועדת בן-שחר, קובעת שכל טובת הנאה בכסף חייבת במס הכנסה, אבל לא היתה כל נגיעה בפנסיה התקציבית. זו הכנסה נטו של העובד.

ה. זיידל: היא לא נגעה בכל המערכת הסוציאלית.

י. נחמן:
היתה תקופה שהמעבידים שלמו לביטוח הלאומי גם את חלקו של העובד. בזמנו היה בחוק הביטוח הלאומי סעיף שקבע כי המעביד רשאי לנכות עד שנקבעה חובה והמעבידים הרוצים לשלם צריכים לגלם.

אנחנו סבורים שחוק פנסיה צריך להנהיג פנסיה מקיפה.

מה פירושו של חוק פנסיה? - אדם יוכל לפרוש מעבודה בגיל מסויים שייקבע. מי שירצה לפרוש לפני כן יוכל לעשות זאת בנסיבות מיוחדות, אחרת הוא יצטרך להמשיך ולעבוד. תהיה רציפות של זכויות הפנסיה. החוק יצטרך להבטיח מה יהיה השכר הקובע לצרכי תשלום גימלאות. יושבת-ראש הוועדה הביאה לדוגמה את עובדי מ.ע.צ. שאחרי עשרים שנות עבודה מקבלים רק 40% פנסיה. השאלה אם המדינה יכולה לממן פנסיה בגיל ארבעים או חמישים. אולי במקרה כזה יש מקום לדבר על תשלומים מוגדלים לקרן הפנסיה. המגמה היא לא להוציא אנשים ממסגרת העבודה בגיל צעיר מפני שהם עבדו קשה, אלא אם מצב בריאותם מחייב זאת, ובמקרה כזה יש ביטוח נכות. גם בשירות המדינה נכה שאחוז נכותו 100% מקבל 50% מן השכר.

מתעוררת בעיה מה יהיה הקשר בין הביטוח שיונהג, יחסית לשכר, ובין הביטוח הלאומי השווה לכל. אנחנו טוענים, מצד אחד, שצריכה להיות הפרדה. יחד עם זאת אנחנו לא מתעלמים מן העובדה שלא יכול להיות ששיעור הפנסיה יגיע ל-100% מן השכר. זה לא קיים בארצות מפותחות. מצד שני, לא יכול להיות שיקחו בחשבון הכנסה מפנסיה, כשבאים לחשב את הזכויות, ולא יקחו בחשבון הכנסה ממקורות אחרים. שלבו כאן שתי זכויות שונות במהותן, שילבו פנסיה יחסית לשכר עם פנסיה אחידה לכל.

אנחנו טוענים שמאחר והמשכורת הקובעת כיום, לצרכי תשלום גימלאות, איננה משקפת את הכנסתו של העובד בשנות עבודתו הפעילות, צריך להכניס למשכורת הקובעת מרכיבים שונים בשכר. יהיה משא-ומתן עם המעסיקים בנושא זה. המקסימום צריך להיות שלוש פעמים השכר הממוצע במשך אבל לא פחות מ-75% משכרו של העובד. על-ידי הכנסת מרכיבים שונים לשכר הקובע אישור רמת החיים שלו לאחר הפרישה.

אשר לשכר הקובע לצורכי הגימלאות. אנחנו מעוניינים שלא יהיה שכר ממוצע של שלוש שנים, כי דווקא הקבוצות החזקות, ולא הפעילות ביותר במשך נהנות מזה. עובדי מדינה, כיום, מקבלים פנסיה לפי המשכורת האחרונה פלוס דרגה אחת או שתיים. פקידים אחרים - לפי שכרם במשך שלוש שנים, ואצל הפועלים - שכרם יורד בשנים האחרונות לעבודתם, ואם אמנם השכר הקובע יהיה בהתאם לשכרם בשלוש השנים האחרונות נמצא שהפנסיה שלהם תהיה נמוכה. יש גם הצעה לקביעת שיטה שכל שנות עבודתו של המבוטח תובאנה בחשבון לצורכי הישוב הפנסיה. הצעה אחרת היא שיהיה מודד לגבי רכיבי השכר, יהיה מודד מה היחס בין הסכום הזה לשכר הממוצע ולפי זה היחס הזה יהיה מודד של השכר הקובע.

האם עשיתם חישוב מה זה נותן?

ל. ריצ'מן:

כן.

י. נחמן:

אומרים שזה תמיד יותר.

הי"ר ש. ארבל-אלמזלינו:

יהיה ענין להכניס לחישוב את כל המרכיבים.

י. וילן:

י. נחמן:
במה שנוגע לגיל הפרישה יש חילוקי דעות בין ההסתדרות ובין משרד העבודה. אנחנו טוענים שחוק הפנסיה לא צריך לקבוע חובת פרישה מן העבודה, זה לא תפקידו של הביטוח הסוציאלי. חוק פנסיה צריך לקבוע זכאות לפנסיה. מעביר שירצה להעסיק אדם לאחר שהגיע לגיל המזכה אותו לקבלת פנסיה - זו לא תהיה עבירה. אנחנו מדברים על גיל זכאות לקיצבה.

אשר לאחידות בתנאים. גם כיום יש בעיה שאיחוד הקרנות איננו אפשרי בגלל השוני בתנאים. מה פירוש של תקנות אחידות? אפשר לאחד תקנות רק אם הולכים ומיישרים כלפי מעלה. אי-אפשר להוריד ולהקטין זכויות, כי בהורדת זכויות יש משום פגיעה. איחוד אין פירושו איחוד אדמיניסטרטיבי אלא שינוי בזכויות.

אחת השאלות היתה כיצד יאזנו את המצב האקטוארי של הקרנות. זה ביטוח סוציאלי. זה לא דומה לחברות ביטוח שיש בהן פוליסות שאפשר להגדיל אותן על-ידי תשלומי יתר. אנחנו מדברים על ביטוח סוציאלי שאיננו יכול להיות סטאטי ויש הכרח לשנות את התנאים מפעם לפעם. עובדה שאיש איננו מכיר את חוק הביטוח שהיה בשנת 1954.

שר העבודה טוען אמנם לגרעון אקטוארי? בענף הזיקנה ורוצים לגבות יותר כסף, ואילו אנחנו חושבים שמשלמים יותר משמקבלים.

אנחנו חושבים שבחוק הפנסיה צריכה להיות חלוקה אחרת של דמי הביטוח. לא יתכן שישלמו לביטוח זיקנה כל כך הרבה ויקבלו פחות.

ס. ברטון:
בהתקלה דאינו את החוק הזה כבסיס ומסגרת ולא הכנסנו בספידש את ענין אחוז ההפרשה. אנחנו דורשים שתהיה אוטונומיה של הקרנות הספציפיות כגון: קרן ביטוחולפועלי בנין, לפועלים חקלאים וכו'. אולי במקרים אלה יצטרכו לתת זכויות מעבר לחוק ודרכי המימון יהיו שונים. החוק מדבר על 2% לשנה ובסך הכל 70%, אבל יש סקצויות שהעובדים בהם יפרשו לפני הגיעם לגיל 65. הכוונה היא שהם יפרשו עם זכויות מלאות כאשר המימון יהיה כזה שיוכל להבטיח את זכויותיהם. לכן הנושא הזה מתייחס לאוטונומיה של הקרנות.

אנחנו בעד קרנות נפרדות.

י. וילן:
מוכרח להיות "פול" שיענה על זכויותיהם של בעלי המקצועות הספציפיים.

ס. ברטון:
אשר לדרכי הגישור: ברור שנעמוד על כך שיהיה קו אדום בין מה שהושג עד היום

ובין מה שיהיה ממחר.

הי"ר ש. ארבל-אלמזלינו:
אני מודה לנציגי ההסתדרות על ההסכרים וההבהרות. נקווה שתתנו ידיכם לעשות לזירוז ההליכים כדי שהחוק יונח על שולחן הכנסת לקראת הקיץ.

פרסום בעתונות על דיוניה של ועדת העבודה בקשר למצב בעכו

א. לבנבראון:
לאחר הסיוור בעיר העתיקה בעכו התפרסמה בעתונות הודעה מטעם ועדת העבודה, שבה נאמר כי הוועדה מפליצה בין היתר לפנות את העיר העתיקה מתושביה, להפכה לאתר תיירות ולהעביר את תושבי העיר העתיקה למקד ולשכונה נוספת אשר תיבנה בתחומי העיר.

הודעה זו עוררה חרדה בקרב תושבי העיר העתיקה. הם חוששים שהצעד הראשון יהיה לפנותם. אני מציע שנמצא צורה להרגיע את הרוחות ולהודיע לתושבים שהכוונה היא למצוא פתרונות מתאימים לתושבי המקום.

הי"ד ש. ארבל-אלמוזלינו: גם חבר-הכנסת תופיק טובי פנה אלי בענין זה. לצערי, לא עברתי על ההודעה שנמסרה לעתונות. מזכיר הוועדה כתב מה שכתב. בדור שלא החלטנו לפנות את העיר העתיקה מתושביה! דיברנו על מקרים שיש לגביהם צווי הדיסה וכד'. לצערי, ההודעה לעתונות לא היה בה ביטוי הולם לדעות שהושמעו בוועדה. אני מבקשת שתבוא בדברים עם נציגי התושבים ותסביר להם את הדברים ותבהיר שאין כוונה ולא היתה כוונה לפנות את העיר העתיקה מתושביה. אני מצטערת על מה שקרה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.